

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på Bokmål

Mierreduvvam Máhttodepartementas l hkanjuolgadus  milta 21.08.2013

F mon 01.08.2013 r jes

F mon 31.07.2022 r dj j

Utdrag tt

Ulmme

Dárogiella oahppijda gejn le sámegeiella vuostasjiellan le fáhka kulturdádjadussaj, guládallamij, ulmusjuoda ávdđánibmáj, identitehtaávdđánahttemij ja ietjas ja iehtjádij kultuvra ávdedibmáj. Máná ja nuora gejn le sámegeiella vuostasj giellan bajássjaddi sebrudagán gánná guovte- ja moattegielakvuoha ja kultuvralasj valjesvuoha árkkabiejvev bájnneji. Dájmalasj sebrudakoassásstem gájbbet gielav ja tevstav máhtta. Áhpadus galggá dilev láhtjet váj oahppe máhtudagáv ávdđánahtti dárogiellan ja dáttja kultuvran ja gárvedit avtaárvvusasj oassásstemij skávlán, sebrudakiellemín ja barggoiellemín.

Dárogiellafáhka galggá aktan sámegeiellafágajn vuodov láhtjet oahppij doajmme guovtegielakvuoda ávdđánahttemij ja oahppijda vaddet máhtov ja dádjadusáv daj sebrudagáj birra majda ietja gulluji. Návti máhtta dárogiellafáhka ávdedit diedulasj ja máhtulasj guottojt dáro- ja sámegeiella ja sámij ja dáttjaj kultuvraj sáemmilágásjuodaj ja sieradusáj birra. Dárogiellafáhka galggá viehken ávdđánahttet oahppij giella- ja tækstamáhtudagáv juohkka ájnegisá ævtoj milta. Njálmalasj tjehpudahka, láhkâm- ja tjállemmáhtto li sihke ietjastis ulmmen ja ájnas vuodon dádjadussaj ja oahppamij iellemav miehtáj.

Fáhka galggá dilev láhtjet váj oahppe bessi dárogielav dájmalattjat adnet, sihke njálmáttat ja tjálatattjat, ja máhttet orienterit dan valjesvuodan tevstajs ma udnásj sebrudagán gávnnuji. Duodden galggá fáhka arvusmahttet buorre oahppamstrategijaj ávdđánibmáj ja lájttális ájádallamij. Fáhka galggá aj arvusmahttet láhkâm- ja tjállemmiellaj ja buorre láhkâm- ja tjállemdábijda. Fáhka biggi tækstabuojukdagá nali mij sisadná njálmalasj, tjálasaj ja tjoahkkájbiejadum tevstajt, gánná tjála, jiena ja gává aktan gulluji. Dárogiella ja sámegeiella girjálásjuoha ja ietjá kultuvraj girjálásjuoha, sierraláhkáj ietjá álgoálmukultuvraj, galggi viehken vásádussaj, ájádallamij ja árvustallamij ja oahppij hásstet sijá kultur máhton.

Sámegeiella ja dárogiella fága li moatte láhkáj sáemmilágátja ja danen le ájnas lahka aktisasj bargujn dá guoktá fágaj gaskan. Dárogiellaáhpadasán galggi oahppe arvusmahtteduvvat gielaj ja tevstav guoradit málsudahkes aktijvuodajn ma sajev dahki reflekterimij ja analyjssaj, sjuggelisvuohat ja estetelasj sjuvesvuohat. Áhpadusá baktu bessi oahppe iehtjas ja iehtjádijit vásedit áđá rollajn, máhtti guhtik guojmesa arvusmahttet ja hásstet ja gielav oahppat dan adnema baktu.

Fága oajvveose

Fáhka le juogeduvvam oajvveásijda, ja juohkka oasen li máhtudakmihto. Oajvveose li oase állesvuodas ja dajn le aktijvuoha.

Fáhka le aktisasj fáhka mij gullu gájka joarkkaáhpadasáj oahppoprográmmajda. Danen galggá áhpadusáv iesjengega oahppoprográmmaj hiebadit váj sjaddá nav relevánta gá vejulasj oahppijda.

Dárogiellafágan li vissa máhtudakmihto vuodoskávlá 2., 4., 7. ja 10. jahkedáse maŋŋela ja joarkkaáhpadasá Jo1 Jo2 Jo3 oahppogárvedime oahppoprográmmajn joarkkaskávlá áhpadusán. Vidnofágalsj oahppoprográmmajn li máhtudakmihto Jo2 maŋŋela ja gá le állim Jo3 lasádus dábalasj oahppomáhtudahkaj.

Oajvveásij gávvá:

Jahkedáse	Oajvveose		
1.-10. Jo1-Jo3	Njálmalasj guládallam	Tjálasaj guládallam	Giella, girjálásjuoha ja kultuvra

Oajvveoasse Njálmalasj guládallam sisadná gulldalit ja ságastit iesjengega aktijvuodajn. Njálmalasj guládallam le vuodoássjen áđá gielaj áhpadijn. Joarkkaáhpadasán gullu aj vuodomáhtov ávdđánahttet sámegeiellas dárogiellaj dákkudijn.

Gulldalit le dájmalasj dahko gánná oahppe galggá oahppat ja dádjadit iehtjádij javllamusájt árvvedime, dákkuma ja árvustallama baktu. Oahppe galggá ávdedit máhtov iehtjádij guládallat, ja málsudahkes

báhkoboannudagájn iesjgenğa sjánŋarin ávddánbuktet máhtov ja ájádusájt gárvedum njálmálasj ávddánbuktema ja spontána njálmálasj guládallama baktu. Njálmálasj guládallamij gullu aj gielav, javllamvuogijt ja gaskostimvuogijt guládallamilláj hiebadit.

Oajvveoasse Tjálalasj guládallam sisadná dárogielav láhkát ja tjállet. Áhpadussaj gullu álgo láhkám- ja tjállemáhpáduš ja vijddábut ávddánibme láhkám- ja tjállemtjehpudagás avtatrajes progresjávnnán álles áhpadusá tjadá. Láhkámáhpáduš galggá arvusmahttet oahppe hálov ja máhtov láhkát ja tjállet, ja sisadná oahppe galggá iesjgenğa tevstajt láhkát, sihke oahppama ja vásádusá diehti. Lágáduš tevsta galggi sáemmi bále viehkedit váj oahppe diehtten sjaddá ietjas ávddánimev láhkken ja tjálle, ja ávddánahttet diedulasj aktijvuodav dáro ja sáme tjállemkultuvra muodugasjvuodajda ja sieradusájda.

Tjállem sisadná ávddánbuktet, gárvedit ja guládallat ájádusájt ja vuojnojt iesjgenğalágásj tevstaj ja sjánŋarij baktu. Moattebelak tevsta li luondulasj oase dajs tevstajs majt oahppe galggi láhkát ja hábbmit. Buorre tjálalasj guládallam gájbbet báhkoboannudagáv, tækstabiggima tjehpudagáv, tjállemgielalasj njuolgadusájt máhttet ja buktet hiebadit tevstajt ulmmáj ja vuosstájvállidáj.

Oajvveoasse Giella, girjálásjvuolta ja kultuvrra sisadná dáro giella- ja tækstakultuvrav, ja danna li sáme, nuorttarijkaj ja riikajgasskasasj perspektijva. Oahppe galggi ávddánit dasi jut ietja dádjadi dárogielav ja girjálásjvuodav, ja gáktu giella ja tevsta li ájge tjadá rievddam ja ájn rievddi.

Oajvveoasse galggá viehkken váj oadtju diehtet giella birra systemman ja gáktu doajmmá anon. Oajvveoasse galggá oahppijt arvusmahttet ávdedit diedulasj aktijvuodav ietjasa moattegielakvuohťaj. Oahppe galggi láhkát ja ájádallat vijdes ja valjes boarrásap ja ádásap tevstajt iesjgenğa sjánŋarin ja iesjgenğa mediajs. Duodden galggi máhttet buohtastahttet dálásj ja ávdep árbbedábijt vuonadáro tækstahistávrrán ja aj ietjáj tækstaárbbedábij.

Tijmmaláhko

Akta tijmma le 60-minuhta.

MÁNÁJDÁSSE

1.-7. jahkedásijn: 570 tijma

NUORAJDÁSSE

8.-10 jahkedásijn: 1. vejulasjvuolta: 279 tijma

2. vejulasjvuolta: 222 tijma

1. vejulasjvuolta: gå ij vällji amásgielav/gielalasj tjiengjodimev

2. vejulasjvuolta: gå vällji amásgielav/gielalasj tjiengjodimev

OAHPPOGÁRVEDIME OAHPPOPROGRÁMMA

Jo1: 103 tijma

Jo2: 103 tijma

Jo3: 103 tijma

VIDDNOFÁGALASJ OAHPPOPROGRÁMMA

Jo1: 45 tijma

Jo2: 45 timma

LASÁDUS DÁBÁLASJ OAHPPOMÁHTUDAHKAJ VIDDNOFÁGALASJ

OAHPPOPROGRÁMMAN

Jo3: 219 timma

Vuodotjehpudagá

Vuodotjehpudagá li integreridum máhtudakmihtojda gánná li fáron fáhkamáhtudagáv ávdánahttemin ja li aj dassta oassen. Dárogielan dádjaduvvi vuodotjehpudagá náv:

Njálmálasj tjehpudagá dárogielan le vuojnov hábbmit gulldalime, ságastallama ja håla baktu, ja máhttet gielav ulmmáj ja vuosstáiváldáj hiebadit. Dárogiellafága njálmálasj tjehpudagá ávdedibme gájjbet systemáhtalasj bargov njálmálasj sjáŋŋarij ja strategijaj dadi gássjelap gulldalim- ja ságastallamdáhpádušájn. Dat mierkki máhttet plánit ja ávdánahttemi ságastallama njálmálasj ávdánahttemi ja njálmálasj gielav ienep ja ienep dárkkelit ja nyanseridum adnet ságastallamijn ja ietjá slájajn njálmálasj tevstajs, vájku njálmálasj giellamáhtudagá gájjbádušá ælla sæmme allaga dagu oahppijda gejn le dárogiella vuostasgiellan. Viiddábut dat sisadná dájmalattjat gulldalit, ja dádjadit ja ságastallat dárogiellafágalsj ássij, tjuolmaj ja gássjelap ja stuoráp tevstaj birra.

Buktet tjálllet dárogielan le vuogas láhkáj tjálllet ja iehtjádij guládallat tjálllemgiela baktu. Dat le aj vuohke gáktu ájádusájt ávdet ja struktureri ja oahppamvuohke. Tevstaj tjálllet vijdes sjáŋŋartjoahkkáj sjerman ja páhpparij le ássje mij le aktisasj ávdásvástáduš dáro- ja sámegeiellafágajda. Dat sisadná buktet plánit, hábbmit ja hiebadit dadi gássjelap tevstaj ma li ulmmáj ja vuosstáiváldáj hiebaduvvam, vájku tjállalasj giellamáhtudagá gájjbádušá ælla sæmme allaga dagu oahppijda gejn le dárogiella vuostasgiellan. Dárogielan tjállalasj tjehpudagáj ávdánahttem gájjbet systemáhtalasj bargov formála tjálllemtjehpudagáj, tækstamáhtujn ja iesjengga tjálllemstrategijaj.

Buktet láhkát dárogielan mierkki hábbmit miejnigijt tevstajs vijdes sjáŋŋarijs dálásj ja ávdep ájges. Dat mierkki tevstajs berustit ja bessat iehtjádij ájádusájda, iellemij, vásádušájt ja dahkamfábmuj oahppamuvvat ja hárijidallat buhtastahttet tevstaj iesjengga ájgijs ja kultuvrajs. Viiddásappot dat mierkki buktet diedoijt áhtsájt ja dádjadit resonnementajt ja ávdánahttemi iesjenggalágásj tevstaj sjerman ja páhppárin, ja lájttálasj ja iesjenggalágásj tevstaj láhkát. Dárogiellafága láhkát tjehpudagáj ávdedibme gájjbet oahppe álu ja álov láhki, ja jut systemáhtalattjat barggi láhkámstrategijaj ma li láhkáma ulmmáj ja fága iesjengga tevstajda hiebaduvvam. Ávdánahttem vuolggá vuodulasj kodimis ja álkkes tevstaj dádjadimes gitta dádjadit, dálkkut, reflekerit ja árvustallat tevstaj iesjengga sjáŋŋarin ma sjaddi gássjelabbo.

Buktet riekknit dárogielan le dálkkut ja dádjadit diedoijt tevstaj ma sisadni tállajt, stuorudagájt jali geometralasj figuvrajt. Dat mierkki buktet árvustallat, reflekerit ja guládallat moattebelak tevstaj birra ma sisadni gráfalasj ávdánahttemi, tabellajt ja statistihkav. Dárogiellafága riekknit tjehpudagáj ávdedibme le ábbálattjat dádjadit gássjelap tevstaj gánná dákkir ávdánahttemvuoge hæhttuji aktijvuodan gehtjaduvvat.

Digitála tjehpudagá dárogielan le digitála vædtsagijt, mediajt ja ressursajt adnet váj diedoijt viedtjá ja giehtadallá, hábbmit ja hiebadallat iesjengga tevstaj ja iehtjádij guládallat. Dán aktijvuodan le ájnas máhttet gáldoijt árvustallat ja diedulasj láhkáj adnet. Digitála tjehpudagáj ávdedibme le oassen láhkám- ja tjálllemáhpádušás dárogiellafágan, ja sisadná gávnnat, adnet ja maŋenagi árvustallat ja refererit digitála gáldoijt tjállalasj ja njálmálasj tevstaj, ja iesj ájn vil gássjelap tevstaj buvtadit. Viiddábut sisadná dat dahkkerievtesvuodaj ja persávnnašuođjalime birra diehtet, ja lájttálasj ja iesjenggalágásj gáldoijt.

Máhtudakmihto

Njálmasaj guládallam

Áhpadasá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- gulldalit, stáhkát ja gæhttaladdat dárogiela giellajienaj, stávvalij, bágoj, rijmaj, rytmaj ja intonasjávnnáj ja buohtastahttet dárogiela ja sámegiela giellajienajt
- gulldalit, dádjadit ja vaddet álkkes diedojt
- dábdđát álkkes bágojt, namájt, buojkuldagájt ja álkkes gárgadisájt ma li bæjválasj diliida tjanádum
- buorástahhtet, gijttet, gatjádallat ja álkkes gatjálvisájda vássteddit
- álkkes bágojt aktij biedjat gárgadissan
- láhkát ja tállajt guládallamin adnet

Tjálalasaj guládallam

Áhpadasá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- láhkát stuorra ja smáv bokstávajt
- láhkát álkkes tevstajt ja ságastallat daj dáhpadusáj birra
- ságastallat giellajienaj ja bokstávaj, hállamgiela ja tjállemgiela aktijvuoda birra ja dárogiela ja sámegiela sieradusáj ja muodugasjvuodaj birra
- adnet stuorra ja smáv bokstávajt ja bágoj gæhttaladdat, ietjas giehtatjállagijn ja boallobievden
- sjuggelit barggat tjuorggamij ja tjállemijn láhkåma aktijvuodan

Giella, girjålasjvuoha ja kultuvrra

Áhpadasá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- ságastallat dárogiela birra ja makkir aktijvuodajn dårus ja sámås
- ságastallat lávllagij, gåritjisáj, diktaj ja subtsasij sisano birra

Njålmasaj guládallam

Áhpadasá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- iehtjådiida gulldalit, dådjadit ja sæbrat álkkes ságastallamijda ietjas vásådusáj ja åtsådallamij birra
- adnet båkkovaljudagáv mij bæjválasj dilijt gåbttjå
- álkkes tevstajt åvddånbuktet
- adnet tállajt hattijt, lågojt ja stuorrudagájt gåvvidittjat

Tjålalasaj guládallam

Áhpadasá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- láhkát tjåppagirjålasjvuodav ja fáhkatevstajt mánájda ja ietjas vuojnojt tevstaj birra åvdeddit
- dábdđát ja adnet álkkes gielalasj vájkkudimnævojt dagu gærddom ja kontråssta
- diedojt gávnnat navti váj aktidahttå bágojt ja tjuorggamijt tevstan sjerman ja páhppårin
- tjållit álkkes gåvvididdje ja subtsastiddje tevstajt
- girjjevuorkáv ja internehtav adnet diedojt gávnnat ietjas láhkåmij ja tjållemij

Giella, girjálásjuohta ja kultuvrra

Åhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- ságastallat ja buohtastahttet dárogiela ja sámegiela ja kultuvra birra ietjas vásádusáj milta
- ávddánbuktet ájádusájt giela, ulmutij ja dáhpádusá birra tevstajn árkkabievjes ja tjáppagirjálásjuoda tevstajn iesjgennga ájges ja kultuvras

Njálmásaj guládallam

Åhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- iehtjádijda gulldalit, ávddán buktet ja tjielggit ietjas vuojnojt ja iehtjádij vuojnojt vieledit
- dárogiellaj subtsastit ietjas bágoj oajvvesisanov subtsasijn ja njálmásaj ávddánbuktemijn dárogiellaj ja sámegiellaj
- dádjadit vehi sverigadárogiela ja dánskagiela ságastallamav
- doajmmat iesjgennga rollajn drámá, tjavggaláhkáma ja ávddánbuktema baktu
- adnet musikála javllamusájt ja gávájt ávddánbuktemijn
- hiebalasj bágoj subtsastit ietjas vásádusáj ja átsádallamij birra, dábdojt ja ietjas vuojnojt ávddán buktet ja ságastallat álkkes fágallasj ássij birra
- ávddánbuktet valuta, mihtoj ja lássudagá birra

Tjálallasj guládallam

Åhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- láhkát tjáppagirjálásjuoda tevstajt ja ássjeprosatevstajt, ja ságastallat sisano ja ietjas láhkámmuossádusáj birra
- láhkát ja ságastallat álkkes tevstajt birra dan dárogiellaj manna oahppijn ij le tjálallasj áhpadibme
- muhtem tevsta oajvveássijit mujttalit ja tjoahkkájgiesset
- máhttet álu anedum bágoj ortografíav ja ájnnašamos njuolgadusájt merkaj gáktuj
- tjállet tevstajt majn le tjielgga tema ja dahkat aktijvuodav gárgadisáj ja tækstaásij gaskan
- vásádusájt ja berustimijt ávddánbuktet tevstajn ma gávvidi, subtsasti ja reflektieriji
- adnet digitála gáldojt ja vædtsagijt dagátjit moattelágásj tevstajt svállidasij ja moattelágásj estetallasj vájkkudimnævoj

Giella, girjálásjuohta ja kultuvrra

Åhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- ságastallat guovte- ja moattegielakvuoda birra ietjas birrasa giellavidjurij milta
- ságastallat dárogiela iesjgennga slájaj birra
- tjielggit muhtem sieradusájt njálmásaj ja tjálallasj giela gaskan
- tjielggit gáktu tevsta li hábbmidum buojkuldagáj grammatihkas ja tækstamáhtos, ja ságastallat dáro- ja sámegiela sieradusá gaskan
- ávddánbuktet ietjas vuojnojt ulmutij, dáhpádusá ja tema birra muhtem tjuoldedum mánáj- ja nuorajgirjálásjuoda girrijn dárogielan.
- adnet iesjgenngalágásj digitála ja prienntidum báhkogirijit

Njálmásaj guládallam

Åhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- gulldalit, tjoahkkájgiesset oajvvesisanov ja relevánta diedojt viedtjat njálmásaj tevstajs
- ságastit doajmme báhkoboannudagáj mij le vuosstárváldáj ja ulmmáj hiebaduvvam
- njálmalattjat refererit dárogiellaj hálajs ja lágádallamijs dárogiellaj ja sámegiellaj

- oassálasstet dagástallamijda gánná tjielggi ietjas vuojnojt ja ássje birra ságas
- gávádit gráfalasj ávddánbuktemijt tállajs ja ietjá dáhtájs
- ávddánbuktet fáhkadietojt guoskavasj termaj ja vuogas láhkáj adnet digitála viehkkenævojt ja mediajt

Tjálalasj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- láhkát ja analyserit vijdes oasev tevstajs iesjgenja sjánjarin ja median girjedárogieallaj ja ávdárogieallaj ja ávddánbuktet vejulasj dádjadusájt
- láhkát álkkes tevstajt svierigadárogieallaj ja dánskagieallaj ja sisanov gærddodit ja kommenterit
- tjállet ja ságastit dájmalasj báhkoboanndudagájn ja máhttet guovdásj njuolgadusájt gáktu bágo galggi tjáleduvvat
- dábdát dábdomerkaht humor, ironija, kontrásta, buohtastahttema, symbávlá ja gielalasj gává
- tjállet tevstajt ma li sjuggelisá, informatijva, reflekteriji ja argumenteriji iesjgenja buojkulvistevstaj minsstarij milta
- dádjadit ja dálkkut dieidojt moattet javllamvuoges moattebelak tevstas

Giella, girjálásjuohta ja kultuvrra

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- tjielggit manen Vuonan li guokta almulasj giela ja dagástallat gáktu dárogiealla ja sámegiealla li nubbe nuppev vájkkudam
- tjielggit dárkkelit manen Vuonan li guokta avtaárvvusasj dárogiealla tjállemgiela ja ságastallat gielladagástallama birra mij Vuonan le dálla.
- ságastallat háme, sisano ja ulme birra girjálásjuodan, teáhterin ja filman
- bárdudallat duohku ja diehki gáktus árvo, ájádallamtjerda ja vuojnosgává sjaddi subtsasdam dáro ja sámegielak tevstajn ja tevstajn ma li járggálmum ietjá gielajs

Njálmalasj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- gulldalit ja liehket rabás iehtjádij argumentajda, ja adnet guoskavasj argumentajt ma ássjáj gulluji
- gulldalit, dádjadit ja dieidojt gærddodit svierigadárogielas ja dánskagielas
- bierrggit iesjgenja rollan ságastahttijn, dagástaládijn, dramatiseridijn ja ávddánbuvtedijn
- adnet fáhkagielav ja fáhkaterminologijav ietjas oahppoprográmmas ságastahttijn, dagástaládijn ja ávddánbuvtedijn skávlá, sebrudagá ja barggoiellema birra
- buktet retorihkalasj appællahámijt adnet ávddánbuvtedijn
- aktidit jienalasj, tjálalasj ja visuála javllamvuogijt ja adnet iesjgenja digitála viehkkenævojt ávddánbuktemijn

Tjálalasj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- láhkát tjuoldedum tevstajt dálásj ájges, tjáppagirjálásjuodav ja ássjeprosav girjedárogieallaj, ávdárogieallaj ja járggálmuvam sámegielas, ja ájádallat sisano, háme ja ulme birra
- tjielggit ássjeprosatevstaj argumentajt
- tjállet sjuggelis, diedediddje ja argumenterijiddje tevstajt ma li ulmmáj ja vuosstájváldáj hiebaduvvam
- árvaladdat gáktu iesjgenja gielalasj vájkkudimnævo doajmmi ja adnet muhtemijt dajs ietjas tevstajn
- hiebadit gielav ja javllamvuogijt iesjgenja tjállemdilijda skávlán, sebrudagán ja barggoiellemijn

- tjället tevstajt tiemájn ja fáhkaterminologijain mij le hiebaduvvam ietjas oahppoprográmmaj muhtem buojkuvistevstaj milta
- adnet iesjgennga estetelasj javllamvuogijt moattebelak tevstajn
- adnet digitála viehkenævojt ietjas tevstaj almodimen
- áhtsát, árvustallat ja adnet fáhkasisanov digitála gáldojs gá ietjas tevstaj barggá, tjuovvot persávnna-suodjalime ja dahkkerievtesvuoda njuolgadásajt

Giella, girjálásjuohta ja kultuvrra

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- tjielggit iesjgennga gielajt ja kultuvraj Vuonan ja Sámen uddni, ja gáktu ietjas giella ja ietjas kultuvrra ávddán ja rievddá gá ietjá gielaj ja kultuvraj siegen gullu ja doajmmá
- árvvaladdat kulturæjvvalimijt ja kulturrijdojt muhtem dálásj ájge tjuoldedum tevstaj vuodon
- dálkkut ja árvustallat gáktu sisadno, hábme ja ulmme aktan doajmmi moattebelak tevstajn

Njálmásaj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- refererit dárogiellaj njálmásaj sáme tevstajt bæjvålasj dáhpådasaj birra ja ássij birra ma skåvllåj guoski
- adnet máhtov retorihkalasj apællavuogij birra dagåstalådij ja åvddånbuvtedij
- adnet ietjas progråmmafåga fáhkamåhtov dagåstalådij ja åvddånbuvtedij
- åvddånbuvtet dárogiellafågalasj åssij ja årvvaladdat åssij ma li åvddån biejadum

Tjålalasj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- låhkåt tevstajt sihke girjedårogiellaj ja ådådårogiellaj iesjgennga sjånjnarin ja tevstajt analyserit våj máhttå juojddåv miejnnit daj åssij birra majt låggñij ja dajt årvojt majt åvdedi
- tjållet tevstajt tjielgas åjggomusåjn, buorre struktuvrajn ja aktijvuodajn
- tjållet tevstajt, tjielggidusåjt, girjålasjuoda dålkkumijt, årvvaladdamijt ja ietjá resonerijiddje tevstajt ma sjuggeliså, diedediddje ja argumenterij

Giella, girjålasjuohta ja kultuvrra

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- tjielggit dárogiela gielladagåstallamav ja giellapolitihkav 1800-lågon
- tjielggit dårkkelit åssjeprosatevstaj argumentaj retorihka máhto milta
- buohtastahttet subtsastallamvuogijt ja årvojt dálásj åjge tjuoldedum tevstajn dijdaj ja ålmmu-subtsasij subtsastallamvuogijda ja årvojda
- buohtastahttet gáktu "såmevuohta" ja "dåttjavuohta" åvddån bohtå tevstajn sáme ja dåttja girjålasjuodan
- låhkåt tjuoldedum guovdås dårogielak ja muhtem europealasj tevstajt gasskaåjges gitta romantihkkaj, dajt kultuvrrahiståvrålasj åjggudahkaj biedjat ja sisanov ja hámev kommenterit
- analyserit sisanov ja årvustallat gielalasj våjkkudimnævojt tevstajn ma li iesjgenagalågås digitála mediajs viettjaduvvam
- refererit gåldojs ja dajt årvustallat guoskavasj fågalasj aktijvuodajn

Njálmásaj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- gulldalit ja árvustallat argumentasjávnnáv njálmálasj tevstajn iesjgennga mediajn ja árvustallat sisanov ja hámev
- refererit dárogiellaj sámegeielak njálmálasj tevstajs ma guoski ássjijda bájkálasj sebrudagás
- ávddánbuktet báhkovalljudagájn ja vuogas gielajn ulmmáj ja vuosstávjáldáj hiebaduvvam
- árvvaladdat fágálasj ássjijt fáhkaterminologija ja álleslasj argumentasjávnná baktu
- aktij biedjat ja ávddán buktet ráddjidum tjáppagirjálásjuoda prográmmav

Tjálalasj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- láhkát tjuoldedum dálásj ájge tevstajt ja árvvaladdat gáktu dá tevsta gielalattjat ja temáhtalattjat mijá ájgev gávvidi
- tjállet báhkovalljudagájn ja vuogas gielajn, ja máhttet guovdásj hábmegájbbadásájt
- tjállet girjálásjuoda dálkkumijt, retorihkalasj analyjsajt, sjuggelis tevstajt ja resonnerijiddje tevstajt ma vuolggi dárogiellafága tevstajs
- tjállet diedediddje tevstajt, guoradallamijt ja árvvaladdamijt tjielgga ájggomusájn, vuogas struktuvrajn ja ássjálasj diedoj
- gáldojt lájttális láhkáj adnet ja návti váj iehtjáda máhtti dajt guoradit ja buktet digitála gálldodiededimev

Giella, girjálásjuohta ja kultuvrra

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- tjielggit muhtem tjuoldedum dárogiela njálmálasj giela variántaj sierralágásjuodajt ja ájádallat makkir ássje máhtti njálmálasj giela ávddánahttemav vájkkudit
- tjielggit vuona gielladagástallamav ja giellapolitihkav 1900 jage rájes gitta udnátjij
- dagástallat dárojudhttempolitihka vájkkudusájt sáme guovlojn
- ávddánbuktet tjuoldedum nuortarijkaj tevstajt járggálibmen ja vuodotækstan
- analyserit, dálkkut ja buohtastáhttet tjuoldedum guovdásj dárogiela ja muhtem rijkagasskasasj tevstajt iesjgennga girjálásjuoda histávrrálasj árbbedábij romantihka rájes gitta udnátjij, ja daj kultuvrrahistávrrálasj ájggudahkaj biedjat
- retorihka buojkuldagájt adnet iesjgennga ássjeprosásjárñarij tevstaj analyserima ja árvustallama diehti

Njálmálasj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- refererit dárogiellaj njálmálasj sáme tevstajt bæjválasj dáhpádusáj birra ja ássjij birra ma skávláj guoski
- adnet máhtov retorihkalasj apællavuogij birra dagástaládijn ja ávddánbuvtedijn
- adnet ietjas prográmmafága fáhkamáhtov dagástaládijn ja ávddánbuvtedijn
- ávddánbuktet dárogiellafágálasj ássjijt ja árvvaladdat ássjijt ma li ávddán biejadum
- gulldalit ja árvustallat argumentasjávnnáv njálmálasj tevstajn iesjgennga mediajn ja árvustallat sisanov ja hámev
- refererit dárogiellaj sámegeielak njálmálasj tevstajs ma guoski ássjijda bájkálasj sebrudagás
- ávddánbuktet báhkovalljudagájn ja vuogas gielajn ulmmáj ja vuosstávjáldáj hiebaduvvam
- árvvaladdat fágálasj ássjijt fáhkaterminologija ja álleslasj argumentasjávnná baktu
- aktij biedjat ja ávddán buktet ráddjidum tjáppagirjálásjuoda prográmmav

Tjálalasj guládallam

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá máhttet

- láhkát tevstajt sihke girjedárogiellaj ja ádadárogiellaj iesjgennga sjárñarin ja tevstajt analyserit váj máhttá juojddáv miejñnit daj ássjij birra majt lággñiji ja dajt árvojt majt ávdedi

- tjället tevstajt tjielgas ájggomusájn, buorre struktuvrajn ja aktijvuodajn
- tjället tevstajt, tjielggidusájt, girjálásjuoda dálkkumij, árvvaladdamij ja ietjá resonerijiddje tevstajt ma sjuggelisá, diedediddje ja argumenterij
- lãhkãt tjuoldedum dálásj ájge tevstajt ja árvvaladdat gãktu dá tevsta gielalattjat ja temãhtalattjat mijã ájgev gãvvidi
- tjället bãhkovalljudagãjn ja vuogas gielajn, ja mãhttet guovdãsj hãbmegãjbbãdusãjt
- tjället girjálásjuoda dálkkumij, retorihkalasj analysaj, sjuggelis tevstajt ja resonerijiddje tevstajt ma vuolggi dãrogiellafãga tevstajs
- tjället diedediddje tevstajt, guoradallamij ja árvvaladdamij tjielgga ájggomusãjn, vuogas struktuvrajn ja ássjãlasj diedoj
- gãldojt lãjtãlis lãhkãj adnet ja nãvti vãj iehtjãda mãhtti dajt guoradit ja buktet digitãla gãlldodiededimev

Giella, girjálásjuohta ja kultuvrra

Áhpadusá mihttomierre le oahppe galggá mãhttet

- tjielggit dãrogiela gielladagãstallamav ja giellapolitihkav 1800-lãgon
- tjielggit dãrkkelit ássjeprosatevstaj argumentaj retorihka mãhto milta
- buohtastahttet subtsastallamvuogij ja árvojt dálásj ájge tjuoldedum tevstaj dijaj ja álmuksubtsasij subtsastallamvuogijda ja árvojda
- buohtastahttet gãktu "sãmevuohta" ja "dãttjavuohta" ávddãn bohtã tevstaj sãme ja dãttja girjálásjuodan
- lãhkãt tjuoldedum guovdãsj dãrogielak ja muhtem europealasj tevstaj gasskaãjges gitta romantihkãj, dajt kultuvrrahistãvrãlasj ájggudahkãj biedjat ja sisanov ja hãmev kommenterit
- analyserit sisanov ja árvustallat gielalasj vãjkkudimnãvojt tevstaj ma li iesjengalãgãsj digitãla mediajs viettjaduvvam
- refererit gãldojda ja dajt árvustallat guoskavasj fãgalasj aktijvuodajn
- tjielggit muhtem tjuoldedum dãrogiela njãlmãlasj giela variãntaj sierralãgãsjvuodaj ja ájãdallat makkir ássje mãhtti njãlmãlasj giela ávddãnahttemav vãjkkudit
- tjielggit vuona gielladagãstallamav ja giellapolitihkav 1900 jage rãjes gitta udnãtjij
- dagãstallat dãrojuhttempolitihka vãjkkudusãjt sãme guovlojn
- ávddãnbuktet tjuoldedum nuortarijkãj tevstaj jãrggãlibmen ja vuodotãkstan
- analyserit, dálkkut ja buohtastahttet tjuoldedum guovdãsj dãrogiela ja muhtem rijkãgasskasasj tevstaj iesjengã girjálásjuoda histãvrãlasj árbbedãbjs romantihka rãjes gitta udnãtjij, ja daj kultuvrrahistãvrãlasj ájggudahkãj biedjat
- retorihka buojkuldagãjt adnet iesjengã ássjeprosãsjãrãrij tevstaj analyserima ja árvustallama diehti

Árvustallam fãgan

Loahppããrvustallama mærrãdusã:

Ábbãlasj árvustallam

Jahkedãsse	Vuohke
10. jahkedãsse	Oahppe galggi oadtjot guokta ábbãlasj karakterã, avtav tjãlãlasj dãrogielan ja nuppev njãlmãlasj dãrogielan.
Jo2 viddnofãgalasj oahppoprogrãmma	Oahppe galggi oadtjot avtav ábbãlasj karakterãv.
Jo3 oahppogãrvedime oahppoprogrãmma	Oahppe galggi oadtjot guokta ábbãlasj karakterã, avtav tjãlãlasj dãrogielan ja nuppev njãlmãlasj dãrogielan.
Jo3 lasãdus dãbãlasj oahppomãhtudahkãj	

Gã fãhka moatte jagij tjãdã mãnnã, de galggã dãssju ábbãlasj karakterãv vaddet oahppe alemus dãssãj fãgan.

Eksámen – oahppe

Jahkedásse	Vuohke
10. jahkedásse	Oahppe soajtti vuorbádúvvat avta tjálasaj eksábma dárogielan. Tjálasaj eksábma guovdásj ásadusájs dagáduvvá ja sensureriduvvá. Oahppe soajtti aj njálmálasj eksábma vuorbádúvvat. Njálmálasj eksámen bájkálatjtat dagáduvvá ja sensureriduvvá.
Jo2 viddnofágalsj oahppoprográmma	Oahppe soajtti vuorbádúvvat avta tjálasaj eksábma dárogielan. Tjálasaj eksábma bájkálatjtat dagáduvvá ja sensureriduvvá. Oahppe soajtti aj njálmálasj eksábma vuorbádúvvat. Njálmálasj eksámen bájkálatjtat dagáduvvá ja sensureriduvvá. Eksábma gábtjtá álles fágav (90 tijma)
Jo3 oahppogárvedime oahppoprográmma Jo3 lasádus dábalasj oahppomáhtudahkaj	Oahppe soajtti vuorbádúvvat avta tjálasaj eksábma dárogielan. Tjálasaj eksábma guovdásj ásadusájs dagáduvvá ja sensureriduvvá. Oahppe soajtti aj njálmálasj eksábma vuorbádúvvat. Njálmálasj eksámen bájkálatjtat dagáduvvá ja sensureriduvvá. Eksábma gábtjtá álles fágav (309 tijma)

Eksámen - privatista

Jahkedásse	Vuohke
10. jahkedásse	Gehtja doajmme árnigav álessjattugij vuodoskávlááhpadasá gáktuj
Jo2 viddnofágalsj oahppoprográmma	Privatista galggi tjadádit tjálasaj eksámenav dárogielan. Tjálasaj eksábma bájkálatjtat dagáduvvá ja sensureriduvvá. Duodden galggi privatista dárogielan aj njálmálasj eksámav tjadádit. Njálmálasj eksámen bájkálatjtat dagáduvvá ja sensureriduvvá. Eksábma gábtjtá álles fágav (90 tijma)
Jo3 oahppogárvedime oahppoprográmma Jo3 lasádus dábalasj oahppomáhtudahkaj	Privatista galggi tjadádit avtav tjálasaj eksámenav dárogielan. Tjálasaj eksábma guovdásj ásadusájs dagáduvvá ja sensureriduvvá. Duodden galggi privatista dárogielan aj njálmálasj eksámav tjadádit. Njálmálasj eksámen bájkálatjtat dagáduvvá ja sensureriduvvá. Eksábma gábtjtá álles fágav (309 tijma)

Árvustallama ábbálasj mærráduvá li áhpadaslága njuolgodustjállagijn.